

csak akként lehet levonni, hogy minden valorizáció törvényellenes. Ha egyszer igaz az, hogy a pénzürték csökkenésének egyedüli tényét a valorizáció alapjául elfogadni nem lehet, mert ez az állam pénzközpontosi felségjoga utközik, ugy az akármilyen más kiegészítő jogcímre támaszkodó valorizálás ugyanily erővel utközik bele ebbe a pénzközpontosi felségjogba. A korona egyenlő koronaelmélet a pénzközpontosi felségjog teljes magánjogi kifejezése; ha az állam felségjoga a pénz értékcsökkenése alapján türi meg ezen elv korrekcióját, ugy nem lehetséges ezt a korrekciót azon a címen sem nyeregbe juttatni, hogy az adós a teljesítéssel késedelmes volt. Amikor a Dr. Sichermann cikkében közölt különböző törvények a pénz kényszerárfolyamát megszabják és az állami felségjog alapján a felekre a pénz belső értékére való tekintet nélkül annak névértékben való elfogadását kötelezővé teszik, a kényszerárfolyamot egyik törvény sem köti ahhoz a feltételhez, hogy az adós a maga kötelezettségét a kitűzött időben teljesítse, aminthogy más egyéb előfeltételhez sem köti. Elvileg alig is képzelhető oly álláspont, amely az állami felségkör alaptételéből folyó kényszerárfolyam-rendelkezést kivételekkel engedné meglyukadni. Aki tehát a valorizáció kérdésében az állami felségjogra hivatkozik, ugy annak csak egyetlen őszinte hasznosítása lehetséges: a valorizáció teljes jogtalanságának hirdetése. Nem hinnék, hogy Dr. Sichermann Bernát a valorizációnem esse delendam ma már elképzelhetetlen álláspontjára helyezkednék. Birói gyakorlatunk ugy járt a kényszerárfolyam szabályaiival, mint amikor a folyóvíz rendes folyását egy belészakadt nagy szikla megakadályozza. Ha a víz árja nem is tudja elmosni az utjában álló sziklát, de oldalra csapva, új medret szélesít magának, — az új mederben zavartalanul folyik tovább. A kölcsönvalorizáció részletkérdésének terén pedig nincs különösebb ereje a kényszerárfolyamnak és nincs is ok feltenni, hogy miért volna nagyobb kötelező ereje a kényszerárfolyam szabályozásának, kölcsönnél, mint teszem vételárhátraléknál. Tiszta esetleg, hogy egy ingatlanvételnél a vevő vételárral marad-e adós az eladónak, vagy pedig az eladót kölcsön vett pénzzel fizeti ki és most már nem az eladónak vételárhátralékkal, hanem a kölcsönadónak kölcsönrel fog tartozni.

Egyet azonban szükségesnek tartunk kiemelni. Az „előfeltétel nélküli valorizáció“ nem egyenlő a meggondolás nélküli valorizációval. Ha dr. Schuster Rudolf és a valorizációs javaslat elvi álláspontjával egyezően helyesnek tartjuk is, hogy a valorizáció alapja a pénzromlás ténye, a valorizálás még sem föltétlen kényszerűség, ha az adós oldalán akár az adós egyéni helyzetét, akár pedig általános közgazdasági szempontokat tekintve, vannak olyan súlyosan latbaeső momentumok, amelyek a valorizáció kimondása ellen szólanak, mint aminő momentumokat a biztosítási igények valorizálása kérdésében vonultatnak fel. Ha tehát nem helyeseljük is, hogy a valorizáció az állami pénzközpontosi felségjog alapján kizárassék, ugyanugy nem tekinthetjük a valorizáció esetleges mellőzését sem elvileg kizártnak. Akár esetenként, akár ügyletkategóriánként lehet a valorizáció jogoságáról vitatkozni, csak egyet nem lehet: a kényszerárfolyamot a valorizáció végleges elvi akadályául odaállítani. B. S.

Pestvidéki részvénytársaságok. Köztudomásu, hogy néhány év előtt, amikor a részvénytársaságoknak még az alapítása volt divatos, nem a töröltetése, számos esetben valamilyen

pestvidéki székhelyet választottak a tényleg Budapesten működni szándékozó társaságok is, — még pedig azért, mivel akkoriban a pestvidéki cégbiróság enyhébb gyakorlatot folytatván, rövidebb idő alatt volt nála a bejegyzés keresztülvitele remélhető, mint a budapesti cégbiróságnál. Köztudomásu az is, hogy utóbb ezt félig-meddig visszaélesnek minősítették és hivatalos akció indult meg az irányban, hogy a kérdéses részvénytársaságok vagy igazolják, miszerint tényleg a megadott pestvidéki községben működnek, vagy pedig jegyeztessék át magukat Budapestre, különbeni hivatalbóli törlés (!) terhe alatt. Most kuriai határozatot olvassunk e tárgyban (Polgári Jog Esettára, 1927. 8. lapján: IV. 6923/1926, 1926 okt. 5-ről). Helyesen mutat arra a Kuria arra, hogy részvénytársaságoknál más a székhely, más a telep; az hogy ezidőszent Budapesten van, nem zárja ki azt, hogy a székhely jogosan Ujpesten lehessen. Mindamellett a Kuria is abban a felfogásban van, hogy nem lehet a székhely megválasztása egészen fiktív: megkívánja azt, hogy legalább a legfőbb irányítás (közgyűlések, igazgatósági ülések megtartása) történjék a megadott székhelyen; in concreto rámutat ezenfelül még arra, hogy a szóbanforgó részvénytársaság telepet (gyárat) is készül létesíteni Ujpesten. Lényegileg tehát a Kuria csatlakozik ahhoz a felfogáshoz, hogy a „valódiság“ elve kiterjed a székhelyválasztásra is, de kellő moderációval alkalmazza azt. A határozat annál jelentősebb, mivel meglehetősen nagyszámu cég van még mindig az ilyen vitákban érdekelve.

b. gy.

Kényszeregyezség összefüggése perrel és végrehajtással. Szaporodnak újabban azok az esetek, amelyekben a hitelezők a kényszeregyezési eljárás alatt és után (esetleg már előtt is) külön pert is folytatnak az egyébként a kényszeregyességbe eső követelésük alapján, aminek tudvalevőleg nincsen akadályja, — illetve a létrejött, de nem teljesített kényszeregyességet követőleg (mert amíg az folyamatban van, nem lehet) végrehajtást is indítanak. Ezenközben különböző irányokban vitássá lesznek a kényszeregyességnek mikénti kapcsolódásai a (hogy úgy mondjuk) rendes eljárással, sőt az előbbinek anyagi joghatásai is. Több újabb felsőbb bírósági határozat jelent meg mostanában idevágólag (Kuria VII. 2414/1926., 1927. I./11.; VII. 1777/1926., 1927. II./3.; V. 1081/1927., 1927. III./2.; rendre olv. JH. 173,369.563. sorsz. alatt), melyekből érdemes kiemelni a következő elveket: A kényszeregyezési jogerős létrejövele felszabadítván az adóst tartozásának a quótán felüli része alól: azután már nem is szabad öt egyszerűen 100%-ban marasztalni, ha a kényszeregyezségre hivatkozik; hanem ezt a perben tisztázni kell, s csak a quóta szerint lehet marasztalni. (In concreto: feloldás, mert alsófokon teljesen figyelmen kívül hagyták a kényszeregyezséggel való alperesi védekezést.) Nem szünteti meg az adósnak e felszabadulását a quótán felüli rész alól az sem, ha a quótát sem fizeti meg már t. i. nem szünteti meg *ipsó iure*: ha ez a szankció nincs kifejezetten felvéve a kényszeregyezség szö-